

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

3. Similitudines variæ, quibus persuadetur: Timorem Domini
Fundamentum esse Domus Sapientiæ. Et posse dici primam virtutum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

TIMOR DOM. FUNDAMENTUM. 381

vocat. Quod autem est in Rhetorica exordium, in Architectonica dicitur Fundamentum. Quo vocabulo, ne quis supersit dubitandi locus, utitur antiquissimus Tertullianus, qui initio libri de cultu fœminarum: TIMOR, inquit, FUNDAMENTUM est salutis. *Timendo cavebimus: cavendo salvi erimus. Qui sollicitus est, is verè poterit esse securus.* Quæ loquutio, tanquam Magistri sui, quo titulo honorabat Tertullianum Cyprianus adeò huic placuit, ut libro tertio ad Quirinum cap. xx. eandem usurparit, non sine addito, quod conceptionem nostram promoveret, dicens, esse *Fundamentum & firmamentum spei ac fidei Timorem*; juxta illud: *Initium Sapientiæ Timor Domini: & ut in Sapientia Salomonis dicitur: Initium Sapientiæ metuere DEUM.*

ARTICULUS III.

SIMILITUDINES VARIÆ,

Quibus persuadetur, Timorem Domini Fundamentum esse Domus Sapientiæ; & posse dici primam Virtutum.

HÛc facit imprimis comparatio S. S. Augustini & Gregorii, qui, dum conferunt septem dona Spiritus sancti cum septem Beatitudinibus Evangelicis à Christo D. traditis, *Donum Timoris* comparant cum Beatitudine primâ, quæ est Paupertas in Spiritu: *Beati pauperes Spiritu. Timor DEI*, inquit Augustinus. *libro de Serm. D. in Monte, cap. 9. congruit humilibus, de quibus dicitur: Beati pauperes Spiritu: id est, non inflati, non superbi: de quibus Apostolus dicit: Noli altum sapere, sed time; id est, noli extolli, ad Roman. xi. Nec movere debet, quod Timor inter Dona S. Spiritus postremo nominetur loco. Nam sensu D. Gre-*

gorii, Homil. xix. in Ezech. Dona Spiritus ab Isaia numerata sunt, descendendo à cœlestibus atque perfectioribus ad inferiora, ac minus perfecta, id est, à Tecto, ad Fundamentum. Quapropter à S. Basilio, Timor vocatur Isagogicus, seu Introductorius. *Necessariò, inquit, velut Introductorius ad pietatem Timor adsumitur. Caritas verò à Timore instructivo exercitatos suscipiens perficere solet.* Ac si dicat architectonica circumloquutione; Caritas est tectum, sed Timor fundamentum. Eodem spectat similitudo S. Bernardi, petita à Radice, quæ fundamentum est arboris. *Timor Domini, ait, radix est, & custos omnium bonorum. Unde scriptum est: Si non Timore Domini tenueris te, instanter citò subvertetur domus tua: omne namque virtutum edificium illico vergit in precipitium, si hujus gratia amisserit praesidium.* Ex quo colligas, existimasse S. Bernardum, Timorem Domini non esse Tectum: nam eo ablato non corruit domus, sed Fundamentum, quo vel labefactato, concidit.

Quid S. Ambrosius, cujus mens contraria videbatur. Apertissimè Timorem nominat Basim in psalmum cxviii. ser. 5. sic scribens: *Verè Sapiëntia à Timore incipit: nec est Sapiëntia spiritualis sine Timore Dei. Basis quaedam Verbi est Timor Sancti.* Sicut enim simulacrum aliquod in basi statuitur, & tunc majora habet gratiã statua, cum in basi fuerit collocata, standiq; accipit firmitatē; ita Verba DEI vel rationale DEI in Timore Sancti melius statuitur, & fortius radicatur: hoc est, in pectore timoris Dominū, ne labatur Verbum de corde uniuscujusque. Mox adjungit. *Quia Basim Verbi Timorem diximus, ne quid dicitur à Scripturis potuisse nos quisquam putet, accipiat lectum à DEI Verbo in Canticis Canticorum: Cant. v. 15. Cura epæ Columnæ marmoreæ fundatæ super bases aureas*

(a) S. Basil. hom. 8. in Psal. 32. Dorotheus doctrina 4. Nicetas comm. in Nazianz. Beda Prou. 1. & 7.

significans Columnas esse Ecclesie Apostolos, qui fundati sunt in Timore sancto. Basis autem aurea Timor est plenus disciplina: quia initium Sapientie est. Timore ergo Sapientia Apostolicae praedicationis nititur, & velut super basem auream columna confirmatur. Et vide tanquam basim auream esse Sanctorum Timorem. Lege Isaiam Prophetam. Vide quantis subjecerit Timorem, ut faceret irreprehensibilem & bonum Timorem. Spiritus, inquit, Sapientiae & Intellectus, Spiritus consilii & virtutis, Spiritus cognitionis atque pietatis, Spiritus sancti Timoris. Quantis Timorem subjecit? informatur per Sapientiam, instruitur per intellectum, consilio dirigitur, virtute firmatur, cognitione regitur, pietate decoratur. Si itaque Timor est Basis, fundamenti rationem habet.

D. Nazianzenus, Elementum vocat, cui insistimus. Non nemo (b) Pedem montis Sapientiae. Fert animus, inquit, & juvat, ad verae Sapientiae culmen pervenire: primum cogitate de hoc Montis pede: videte, an Deum timeatis. D. Antonius, teste Athanasio in Vita concipiebat Timorem velut Rupem aut petram cui anima incumbit & in qua sustinetur. Formido Judicis DEI aiebat (c) & poenarum timor, tum lubricae carnis incentiva dissolvit, tum ruentem animam quasi ex praecipitio sustentat: nempe, excipiens cadentem ex rupe in rupem alteram. Alia est imago symbolica S. Augustini (d) comparantis Timorem DEI, cum seta, quam lino involvunt lutores, ut extet acuties, sicque per corium transmittant. Itaque existimabat, Timorem esse primam ordine inter virtutes ceteras. Timor, inquit, quasi locum preparat caritati. Si nullus Timor non est, qua intret Caritas. Sicut videmus per se tam introduci lino, quando aliquid sinitur. Hanc

Aa 3

D. Au-

(a) Nazianz. or. 39. (b) Lact. 32. specul. Maria. Delt. (c) S. Anton. S. Athanas. in Vita. (d) S. August. tract. ix. in Epist. Joan.

D. Augustini similitudinem ex sutoria arreptam officina pluribus explicat Honorius in Canticor. viii. & notat Sutori necessaria esse, corium, ferrum, setam, linum. Corio comparat animam; ferro, seu acui sutoriae Timorem servilem; setæ suillæ Timorem initialem; lino Timorem filialem. Sicut autem subula corium perforatur, sic Timore servili animam transfigitur, & reliqua immittuntur.

SERMO XII.

TIMORIS SPECIES

Praambulum.

CUM tam sint multi spiritualis vitae Magistri, qui Timorem, ut Fundamentum Aedificii spiritualis habent, alii verò eundem, ut Tectum predicant, reor distinctione, utriusque partis patronos conciliari posse: Sic namq̄, statuo. Esse Timorem quendam, qui neque Fundamentum, neque Tectum dici possit: aliquem qui Fundamenti, alium qui Tecti rationem habeat: nec deesse, qui utriusque rationem participet. Quod ut ab omnibus intelligatur instituenta est divisio in membra, sive species, aut genera, quae idem hic valent.

ARTICVLVS I.

TIMOR NATURALIS.

ISPESCO Timorem in quinque genera. Vt
I. sit Naturalis. II. Mundanus. III. Servilis.
IV. Filialis, vel Castus. V. Initialis. NATV-
RALIS